

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4742/20

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ד' מינץ

העותרות:

1. טרנסיות ישראל
2. לינור אברגל
3. לורן שירלי הרץ
4. מעיין אלקס

נ ג ד

המשיבים:

1. משטרת ישראל
2. היועץ המשפטי לממשלה
3. השר לביטחון פנים
4. שר המשפטים
5. שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
6. הממשלה
7. המוסד לביטוח לאומי

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה למתן צו ביניים

בשם העותרות:

עו"ד חגי קלעי; עו"ד אוהד רוזן;
עו"ד קרין תורן היבלר

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

העתירה שלפנינו מכוונת בעיקרה נגד משטרת ישראל, משיבה 1, והיועץ המשפטי לממשלה, משיב 2, ומבקשת כי אלה יימנעו מנקיטת פעולות אכיפה בקשר עם חוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה ותיקון חקיקה), התשע"ט-2019 (להלן: חוק איסור צריכת זנות או החוק).

1. בקצירת האומר, חוק איסור צריכת זנות קובע איסור פלילי על צריכת מעשי זנות. בסעיף 1 לחוק ציין המחוקק כי מטרתו היא "להביא לצמצום הזנות באמצעות קביעת איסור צריכת זנות, כחלק ממהלך משולב הכולל חינוך והסברה לציבור והרחבת דרכי טיפול ושיקום לאוכלוסיות בזנות (בחוק זה – המהלך המשולב לצמצום הזנות), מתוך הכרה במאפייניה הפוגעניים של הזנות ובנזקים הכרוכים בה". בסעיף 7 לחוק נקבע כי

תחילתו של החוק 18 חודשים מיום פרסומו. החוק פורסם ברשומות ביום 10.1.2019 ועל כן מועד תחילתו חל מחר, יום 10.7.2020.

2. העותרות, ארגון "טרנסיות בישראל" ופעילות בקהילה הטרנסג'נדרית, טוענות כי העובדה שהיועץ המשפטי לממשלה טרם קבע מדיניות אכיפה ונהלי אכיפה בקשר לחוק לוקה בחוסר סבירות המצדיק הפעלת ביקורת שיפוטית. לשיטתן, במסגרת מדיניות האכיפה יש ליתן את הדעת לזכות החוקתית של נשים בזנות לשוויון בפני החוק וכן ליתן את הדעת להגשמת תכלית החקיקה, הגנה על נשים בזנות. עוד טוענות העותרות כי למרות פרק הזמן שחלף ממועד חקיקת החוק ולמרות מטרתו האמורה, גופי הממשלה השונים לא נתנו מענה מתחום הרווחה והתעסוקה לנשים בזנות בכלל, ולנשים טרנסג'נדריות בזנות בפרט.

3. דין העתירה להידחות על הסף מחמת אי מיצוי הליכים. כעולה מהעתירה ומהנספחים שצורפו לה, העותרות כלל לא פנו אל היועץ המשפטי לממשלה או אל המשטרה בבקשה לקבוע מדיניות אכיפה או להשפיע על מדיניות כאמור. הלכה פסוקה היא כי טרם פנייה לבית משפט זה, יש לפעול למיצוי הליכים אל מול הרשות המינהלית המוסמכת (ראו למשל: בג"ץ 3373/20 סמיונוב נ' פרקליטות המדינה מחלקת עוררים, פסקה 15 (25.6.2020); בג"ץ 2757/20 מסאד נ' שר האוצר, פסקה 3 (12.5.2020)). מעבר לכך, יש טעם לפגם במועד הגשת העתירה במתכונתה זו בשים לב לעובדה שהחוק פורסם כאמור לפני 18 חודשים, מועד תחילתו הוא מחר והעתירה הוגשה רק היום.

דין העתירה להידחות. זכויות העותרות שמורות. בנסיבות העניין אין צו להוצאות.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

סעיף 1 לחוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה ותיקון חקיקה), התשע"ט-2019, שמדיניות אכיפתו עומדת ביסוד העתירה דנן, קובע כי "מטרתו של חוק זה להביא לצמצום הזנות באמצעות קביעת איסור צריכת זנות, כחלק ממהלך משולב הכולל חינוך והסברה לציבור והרחבת דרכי טיפול ושיקום לאוכלוסיות בזנות...". במובן זה, הטענה העקרונית כי אכיפת החוק אמורה להיות חלק ממערך הסברתי ושיקומי משקפת את

המדיניות החקיקתית המוצהרת שעמדה ביסודו של מעשה החקיקה. הדברים מקבלים אף משנה תוקף לנוכח עבודת המטה שקדמה לחקיקת החוק, בהמשך ל-ד"ח הצוות הבין משרדי לבחינת הכלים לצמצום צריכת הזנות (דצמבר 2017) שאף נזכר בהצעת החוק הממשלתית בנושא (הצעת חוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה), התשע"ט-2018). חזקה על הרשויות העוסקות במלאכה כי תכלית זו של החוק תנחה אותן באכיפתו. זאת ועוד: עומדת להן החזקה כי הן מודעות לקשיים האמורים וכי שמעו את הטענות שהוצגו להן מטעם הגורמים הפונים, אמנם אך בימים האחרונים, בלב פתוח ונפש קולטת. לתקווה זו יש לכאורה תימוכין בדו"ח שהוכן בנושא "היערכות לתחילת חוק איסור צריכת זנות" ופורסם מטעם מרכז המחקר והמידע של הכנסת ביום 28.6.2020. דו"ח זה, שלא צורף לעתירה, מחזיק 27 עמודים ומפרט את היערכותן של הרשויות השונות. אכן, ההיערכות טרם הושלמה, אך היא מבטאת לכאורה מחויבות לביצוען של פעולות משלימות בתחום הטיפול והשיקומי. מכל מקום, בנסיבות שתוארו, אני מסכימה כי לא ניתן להידרש לעתירה במתכונתה הנוכחית מבלי שנעשו פעולות ממשיות של מיצוי הליכים. פנייה מוקדמת לרשויות לפני נקיטה בהליכים משפטיים אינה אך דרישה פורמאלית, ונודעת לה חשיבות מבחינת התרומה להיערכות נכונה של הרשויות לביצוע תפקידיהן. אין צריך לומר כי העותרות יוכלו להוסיף ולבחון את פעילות הממשלה ביישום החוק, ואף יוכלו לחזור לבית משפט זה במידת הצורך.

ש ו פ ט ת

השופט נ' סולברג:

אכן, אני מסכים, דינה של העתירה להידחות.

אין בדחיית העתירה מחמת אי-מיצוי הליכים, כדי לגרוע מחשיבות הנושא. דעת לנבון נקל, כי נדרש מענה לנשים בזנות בתחום הרווחה, התעסוקה ועוד; המלאכה רבה וחשובה. ברם, העתירה הוגשה בחיפזון, ממילא לא עמד לגורמי הממשלה השונים פרק זמן מינימלי סביר לבחינת טענות העותרות.

אשוב ואדגיש, כדברים שאמרתי בבג"ץ 112/12 אדס טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ממשלת ישראל (24.5.2012), בעומדנו על דרישת מיצוי ההליכים, לא בדקדוקי-עניות של פרוצדורה עסקינן, אלא במהות: הסדר הטוב; היעילות; החסכון במשאבים; מיקוד המחלוקת וציוני-דרך לפתרונה; הפעלת שיקול דעת מקצועי; הפריית השיח שבין האזרח לבין הרשות; כיבוד הדדי בין הרשות השופטת לבין הרשות המבצעת;

כל אלה מחייבים מיצוי הליכים תחילה, וביקורת שיפוטית אחר כך (ראו עוד בהרחבה על ההכרח במיצוי הליכים ועל היתרונות הגלומים בכך לכל הנוגעים בדבר: נעם סולברג "שמרו משפט ועשו צדקה" דין ודברים ח 13, 22-24 (התשע"ד)).

ש ו פ ט

הוחלט כאמור שדין העתירה להידחות.

ניתן היום, י"ז בתמוז התש"ף (9.7.2020).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט